
נספחים

פרסומים

סקרים תקופתיים

פשיטת רגל ופירוק תאגיד – תשלומי גמלאות וגביית חובות ב-2019. מרק רזונברג, סקר מס' 311, יוני 2020

ב-2019 קלט ענף זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד 1,201 תיקי מעסיקים בפירוק, שבהם הוגשו תביעות עובדים וקופות גמל – עלייה של 15.1% לעומת 2018. במהלך השנה אושרו 9,347 תביעות עובדים. 49.7% מהן היו בענפי השירותים, 23.5% בענף המסחר ו-13% בענף התעשייה והחרושת. סך הכול שולמו ב-2019 לקופות הגמל של העובדים 392.6 מיליון ש"ח. מהמפרקים נגבו כ-25.5 מיליון ש"ח, כ-6.9% מהסכום בדין קדימה¹.

נתונים על טיפול ב-3,753 מעסיקים בפשיטות רגל ופירוק, בשנים 2010-2019, מלמדים שסך החוב המקורי היה 2,766 מיליון ש"ח, 50.1% ממנו חושבו כחוב בדין קדימה. בשנים אלה נגבו מהמפרקים 164.5 מיליון ש"ח סך הכול, שהם 11.9% מסך החוב בדין קדימה בשנים אלה.

במקביל לתשלום שכר ופיצויים לעובדים, המוסד לביטוח לאומי גובה ממעסיקים אלה באמצעות הלשכה המשפטית חובות בדמי ביטוח. ב-2019 נוספו לטיפולו של הענף 850 מעסיקים חדשים שהחלו בתהליך פשיטת רגל וכינוס נכסים, וסך הכול היו בסוף השנה 19,827 מעסיקים במצב זה.

סך החוב המצטבר בדמי ביטוח ב-2019 עמד על 2,664.7 מיליון ש"ח, והמוסד הצליח לצמצמו ב-2.3%. ובסוף השנה, אחרי שהצטרפו חיובים חדשים, עמדה יתרת החוב על כ-2,680.4 מיליון ש"ח.

מ-19,830 המעסיקים, שנמצאו בסוף 2019 בתהליכי פשיטת רגל ופירוק, היו 18,318 (92.4%) בלתי פעילים; כלומר: כל ההליכים לגביית החובות מהם מוצו, ויתרת חובם עמדה על 2,177.5 מיליון ש"ח, שהם כ-81.2% מסך כל החוב של מעסיקים אלה במועד זה. ל-474 מעסיקים הייתה יתרת חוב של מיליון שקל ויותר, 44.1% מסך החוב כולו. נתונים על הטיפול ב-3,938 מעסיקים שהיו נתונים בפשיטת רגל או בפירוק בשנים 2010-2019 מלמדים, שסך החוב המקורי בדמי ביטוח היה 403.7 מיליון ש"ח, ויתרת החוב שנפסקה בבית המשפט שיקפה 73.2% מסך יתרות החוב (חובות בדין קדימה וחובות גילים). במהלך שנים אלה נגבו מהמעסיקים החייבים 9.8 מיליון ש"ח סך הכול, שהם 2.4% מסך החוב בדין קדימה באותן שנים.

1 חובות בדין קדימה הם חובות שניתנה להם עדיפות על פני חובות אחרים (להלן בסדר עדיפות יורד): שכר עבודה; חובות בגין ניכוי במקור מחעובדים, שעדיין לא הועברו למס הכנסה; חובות אחרים, כגון מזונות, דמי שכירות ומיסים עירוניים. נושים מובטחים, הזכאים למלוא כספם בתהליך פירוק ופשיטת רגל, אינם כלולים בחובות בדין קדימה.

פעילות אגף השיקום ב-2018. נדי לוי סרי, סקר מס' 312, יולי 2020

אגף השיקום במוסד לביטוח לאומי מפתח, מפעיל ומספק לזכאים, שנפלטו משוק העבודה או חסרי ניסיון בתעסוקה, שירותי שיקום מקצועי, הכוללים הכשרה מקצועית והשמה בעבודה, ומסייע להם להיקלט בעבודה המתאימה לכישוריהם המקצועיים וליכולת התפקוד הנוכחית שלהם. האמצעי העיקרי בעבודת השיקום הוא הקשר האישי בין המשתקם לעובדי השיקום.

בשנת 2018 טיפלו עובדי השיקום ב-24,317 אנשים, שהשתתפו ב-62,000 תוכניות שיקום בקירוב שנועדו לשלבם בעבודה. 52% מהם השתתפו בתוכניות ייעודיות להכנה לעבודה בשוק החופשי. 82% מהמשתקמים שייכים לענף נכות כללית.

2,898 איש, כ-74% מאלה שסיימו בהצלחה תוכנית שיקום ב-2018, הצליחו להשתלב בשוק העבודה החופשי (למעט אלה שהטיפול בהם הופסק), ועוד כ-13% סיימו תהליך הכשרה; חלקם צפויים להשתלב בעבודה בשנה הבאה.

לצד שיקום מקצועי, עובדי השיקום מסייעים לזכאים למצות זכויות המוקנות להם בחוק (5,304 אנשים ב-2018) ומספקים לאגפי הגמלאות בביטוח לאומי חוות דעת מקצועיות בנושאים שונים (כ-49,000 חוות דעת שונות ב-2018). בהיותם עובדים סוציאליים, עובדי השיקום מטפלים גם בנכים ובאלמנות או באלמנים בשעת משבר.

הוצאות המוסד לשיקום הסתכמו ב-2018 ב-244 מיליון ש"ח בקירוב, כמחציתם שולמו בעבור שכר לימוד לזכאים וכשליש בעבור דמי שיקום. כ-70% מהסכום שולמו לנכים השייכים לענף נכות כללית.

מקבלי גמלאות ילדים ב-2019. נתנאלה ברקלי, סקר מס' 313, יולי 2020

פרסום זה מציג נתונים על משפחות שקיבלו בשנת 2019 גמלאות ילדים – קצבאות ילדים, מענק לימודים ותוספת משפחה – ומשווה אותם לנתונים מהשנים 2013-2018 וכן לנתונים בין לאומיים על גמלאות ילדים ככלל. הנתונים מתבססים על קבצים מנהליים של המוסד לביטוח לאומי, על קובץ תושבים לפי יישוב מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה המעודכן ל-2018 ועל בסיסי הנתונים של ה-OECD ושל MISSOC.

בשנת 2019 קיבלו 1,204 אלף משפחות קצבאות ילדים בגין 2.9 מיליון ילדים. בשנים האחרונות גדל בהתמדה חלקן של המשפחות עם שלושה וארבעה ילדים. ניתוח הילדים לפי קבוצת גיל מראה, שככל שהגיל צעיר יותר, מספר הזכאים גדול יותר. עלייה זו נובעת מגידול במספר הנשים בגיל הפרייה ובעקבותיו במספר לידות חי. בדומה ל-2018, גם ב-2019 הייתה רמת הקצבה בישראל כאחוז מהתוצר המקומי הגולמי (תמ"ג) נמוכה מאוד בהשוואה לממוצע ב-OECD; רק צ'כיה וספרד דורגו נמוך ממנה.

מענק לימודים קיבלו ב-2019 כ-113,000 משפחות שבהן כ-237,000 ילדים, ותוספת משפחה קיבלו כ-15,800 משפחות, כ-57% מהן משפחות עם ארבעה ילדים ויותר. בפרק על מענק

הלימודים מוצגים נתונים על משפחות חד-הוריות, על מאפייני שכר של משפחות שקיבלו מענק לימודים והשוואה עם מדינות באירופה.

חיסכון לכל ילד : בינואר 2017 השיקו משרד האוצר והמוסד לביטוח לאומי תוכנית חיסכון לכל ילד : חיסכון לטווח ארוך לכל ילדי ישראל שישמש אותם בהגיעם לגיל 18 או 21 ויסייע להם בתחילת דרכם כבוגרים. במסגרת התוכנית, שהיא המשך היוזמה של המוסד למענק העצמה, המדינה מפקידה מדי חודש לתוכנית חיסכון בבנק או לקופת גמל, על פי בחירת ההורים, 50 ש"ח. ההורים יכולים להפקיד 50 ש"ח נוספים (שיופחתו מקצבת הילדים שהם זכאים לה), ולהכפיל את סכום החיסכון.

פעילות אגף השיקום בשנת 2019, עדי לוי סרי, סקר מס' 314, אוגוסט 2020

אגף השיקום במוסד לביטוח לאומי מפתח, מפעיל ומספק לזכאים, שנפלטו משוק העבודה או חסרי ניסיון בתעסוקה, שירותי שיקום מקצועי, הכוללים הכשרה מקצועית והשמה בעבודה, ומסייע להם להיקלט בעבודה המתאימה לכישוריהם המקצועיים וליכולת התפקוד הנוכחית שלהם. האמצעי העיקרי בעבודת השיקום הוא הקשר האישי בין המשתקם לעובדי השיקום.

בשנת 2019 טיפלו עובדי השיקום ב-26,122 אנשים לצורך שיקום מקצועי. הם השתתפו ב-69,000 תוכניות שיקום בקירוב שנועדו לשלבם בעבודה. 54% מהם השתתפו בתוכניות ייעודיות להכנה לעבודה בשוק החופשי. 82% מן המשתקמים שייכים לענף נכות כללית. כ-78% מאלה שסיימו בהצלחה תוכנית שיקום (3,425 איש) הצליחו להשתלב בשוק העבודה החופשי (למעט אלה שהטיפול בהם הופסק).

לצד שיקום מקצועי, עובדי השיקום מסייעים לזכאים למצות זכויות כספיות (5,528 אנשים ב-2019), מסייעים לאלמנות, לאלמנים ולנפגעי פעולות איבה (10 אנשים חדשים ב-2019) ומספקים לאגפי הגמלאות בביטוח הלאומי חוות דעת מקצועיות בנושאים שונים (כ-50,000 חוות דעת שונות ב-2019).

הוצאות המוסד על שיקום הסתכמו ב-2019 ב-271 מיליון ש"ח בקירוב, כמחציתם בעבור שכר לימוד לזכאים וכשליש בעבור דמי שיקום. כ-70% מהסכום שולמו לנכים השייכים לענף נכות כללית.

נשים המקבלות דמי מזונות מהמוסד לביטוח לאומי – 2019, ותנאלה ברקלי, סקר מס' 315, ספטמבר 2020

בסוף שנת 2019 היו במוסד לביטוח לאומי כ-47,000 תיקי מזונות פעילים : כ-14,000 תיקים של נשים שקיבלו דמי מזונות וכ-33,000 תיקים של נשים שחדלו לקבל תשלום, אך נשאר חוב של בני הזוג. תשלומי דמי המזונות ממומנים באמצעות התקבולים מבני הזוג החייבים ובאמצעות תקציב המדינה.

כ-76% מהנשים שקיבלו דמי מזונות ב-2019 קיבלו את התשלום לפי פסק הדין שנקבע להן, והיתר קיבלו לפי תקנות הביטוח הלאומי. התשלום הממוצע היה 2,048 ש"ח (19.9% מהשכר

הממוצע במשק). למחצית מהנשים היה גם שכר מעבודה, ו-16.8% קיבלו גמלה להבטחת הכנסה.

סך הכול שילם המוסד לביטוח לאומי ב-2019 דמי מזונות בסכום של כ-398 מיליון ש"ח. סכום התקבולים מבני הזוג החייבים הגיע ל-200 מיליון ש"ח בקירוב, שהם 50% מסך התשלומים ששולמו לנשים בשנה זו.

לאחר ירידה בשנים 2014-2016, בעקבות העברת הגבייה מהביטוח הלאומי אל רשות האכיפה וההוצאה לפועל (באוקטובר 2014), עלה ב-2019, זו השנה השלישית ברציפות, שיעור הגבייה מהחייבים.

סך החוב שהצטבר מאז הופעל חוק המזונות ב-1972 עלה לעומת 2018 ב-3% בקירוב והסתכם בסוף 2019 ב-5.8 מיליארד ש"ח בקירוב. כ-38% מהחוב המצטבר הוא "חוב אבוד", שכן כשליש מהחייבים נמנים עם אלה שאינם יכולים לשלם את חובם (שוהים בחוץ לארץ, אסירים, פושטי רגל, מקבלי גמלה להבטחת הכנסה או נפטרים).

שכר והכנסות מעבודה לפי יישוב ומשתנים כלכליים שונים – 2018. מרק רוזנברג, סקר מס' 316, ספטמבר 2020

סקר זה מציג נתונים לשנת 2018 על שכר והכנסה לפני מס, על תעסוקה ועל מעמד בעבודה לפי משתני דמוגרפיה וכלכלה שונים. הוא עוסק באוכלוסיות העובדים השכירים והעצמאים המבוטחים במוסד לביטוח לאומי וכולל מידע על עשירונים ואת מדד האי-שוויון בהכנסות מעבודה לפי יישוב. נתוני השכר אינם מתוקנים לחלקיות המשרה.

השנה שונתה שיטת סיווג העובדים העצמאים כך שאין מספרם המוחלט והכנסתם הממוצעת תואמים את סדרת הנתונים שהוצגה במסגרת פרסום זה לאורך השנים. הלוחות שהושפעו בעקבות השינוי הם לוחות המציגים מידע על עצמאים, כלומר לוחות 17-21, 28-32. לצורך מעבר קל וחלק יותר הועלו לאתר האינטרנט קבצי אקסל עם לוחות 17-21 ו-28-32 לשנים 2017-2018, ובהם סיווג העצמאים הן בשיטה הישנה והן בשיטה החדשה. הסבר על השינוי מופיע בנספח ההגדרות.

בשנת 2018 היו רשומים בקובצי המוסד לביטוח לאומי כ-4 מיליון עובדים שכירים שונים שקיבלו שכר בעבור חודש אחד לפחות, מתוכם כ-127,800 עובדים, שבמהלך השנה היו גם שכירים וגם עצמאים, וכ-360,100 עובדים עצמאיים.

להלן הממצאים העיקריים:

ב-2018 עמד השכר הממוצע לחודש עבודה של שכירים על 10,774 ש"ח, עלייה נומינלית של כ-1.7% לעומת 2017. שכר הנשים לחודש עבודה (8,598 ש"ח) עמד על כ-66.2% מהשכר הממוצע של הגברים (12,986 ש"ח).

השכר הממוצע לחודש בשנה של השכירים היה 9,634 ש"ח, 89.4% מהשכר הממוצע לחודש עבודה, משום שיש עובדים שכירים שאינם עובדים שנה שלמה.

בין הערים הגדולות (200,000 תושבים ויותר) ירושלים נמצאת בתחתית הרשימה עם שכר ממוצע לחודש עבודה ששיעורו 81.6% מהשכר הממוצע במשק, ומעליה אשדוד – 90.7%. בתל אביב, לעומת זאת, השתכרו שכר גבוה מהשכר הממוצע – 125.9%.

התפלגות שכר השכירים לפי צורת היישוב מראה, שהשכר הממוצע לחודש עבודה ביישובים העירוניים היהודיים גבוה ב-43.9% בקירוב מהשכר הממוצע ביישובים העירוניים הלא יהודיים. השכר הממוצע הגבוה ביותר לחודש עבודה נמדד אצל שכירים המתגוררים בסביון (20,066 ש"ח) ובנופית (19,113 ש"ח), והנמוך ביותר נמדד אצל תושבי אום בטין (5,881 ש"ח) וביר הדאג' (5,927 ש"ח).

בסקר מוצגים גם נתונים על ההכנסה הממוצעת של העצמאים: בשנת 2018 היא עמדה על 10,398 ש"ח לחודש בשנה – כ-3.5% פחות מהשכר הממוצע המקביל לשכירים. ההכנסה הגבוהה ביותר בקרב העצמאים הייתה בשמשית (17,639 ש"ח) ובלהבים (16,379 ש"ח). ההכנסה הנמוכה ביותר נמצאה בביר הדאג' (4,723 ש"ח) ובעמנואל (5,219 ש"ח).

מדד גייני לאי-שוויון התחלקות ההכנסה בקרב כלל השכירים הגיע בשנת 2018 ל-0.4791 – עלייה זעירה לעומת השנה הקודמת. בקרב העובדים העצמאים המדד עומד על 0.5166. מלבד זאת נמצא קשר חיובי בין רמת השכר הממוצע ביישוב לבין מדד גייני: ככל שרמת השכר ביישוב גבוהה יותר, כך גם עולה מדד גייני, כלומר האי-שוויון בהתחלקות השכר גדול יותר. ממצא זה נכון הן לשכירים והן לעצמאים.

עוד בחן הסקר הכנסות של משפחות עובדים: ב-2018 הסתכמה ההכנסה של משפחה מעבודה שכירה ועצמאית (למעט משפחות של יחידים) ב-22,497 ש"ח בממוצע לחודש בשנה. בין חמש הערים הגדולות נמצאה ההכנסה הגבוהה ביותר בתל אביב (31,379 ש"ח) ובחיפה (26,833 ש"ח). בירושלים הייתה ההכנסה הממוצעת הנמוכה ביותר (14,184 ש"ח) ורחוקה מאוד מהממוצע הארצי (כ-63% ממנו).

התפלגות ההכנסות לפי שנת עלייה מאפשרת להשוות את הכנסתם של העולים החדשים לכלל האוכלוסייה העובדת. הנתונים מורים שככל שהוותק של העולה בארץ רב יותר, כך הכנסתו לחודש עבודה גבוהה יותר. לדוגמה: בשנת 2018 היה השכר הממוצע לחודש עבודה של עולה, שעלה ארצה בשנים 1990-2013, גבוה ב-52.6% משכרו של עולה שעלה ארצה בשנים 2014-2018, אך נמוך ב-1.1% מהשכר הממוצע של כל השכירים במשק.

חלוקת המשפחות (למעט יחידים) לפי רמת הכנסתן על פי עשירונים ומספר ילדים מעלה שההכנסה הממוצעת לחודש עבודה של ששת העשירונים הראשונים קטנה מההכנסה הארצית הממוצעת. ההכנסה הממוצעת לחודש עבודה של משפחות שבהן ארבעה ילדים או יותר נמוכה ב-25.3% בקירוב מההכנסה הממוצעת של כל המשפחות.

חברות בקופת חולים, 2019-2020. נעם דמרי ורפאלה כהן, סקר מס' 317, אוקטובר 2020

פרסום זה מציג נתונים סטטיסטיים על חברות בקופות החולים בשנים 2018-2019 – השינויים שחלו בחברות בקופות החולים והתפלגות המבוטחים לפי יישובים ולפי משתנים דמוגרפיים וכלכליים שונים. הנתונים מתבססים על קובץ הבריאות המנוהל בידי המוסד לביטוח לאומי והמשמש מקור הרישום הבלבדי של כלל תושבי ישראל החברים בקופות החולים.

בסוף שנת 2019 היו כ-8.94 מיליון איש מבוטחים בקופות החולים – גידול של 1.8% לעומת השנה הקודמת. 51.7% מהם היו מבוטחים בקופת חולים כללית, 26.5% בקופת חולים מכבי, 13.8% בקופת חולים מאוחדת ו-8% בקופת חולים לאומית. סך הכול בהשוואה ל-2018 גדל מספר המבוטחים ב-154,600 איש.

308,673 מבוטחים חדשים נרשמו ב-2019 באחת מקופות החולים. 46.9% מהם הצטרפו לקופת חולים כללית, שיעור הנמוך ממשקלה של הקופה בכלל המבוטחים, לעומת 30.5% שהצטרפו למכבי ו-14.7% שהצטרפו למאוחדת – שיעורים הגבוהים ממשקלן של הקופות בכלל המבוטחים.

199,283 מבוטחים (2.2% מסך המבוטחים) עברו במהלך 2019 לקופה אחרת, עלייה של כ-6% במספר המעברים בהשוואה לשנת 2018. בעקבות מהמעברים הפסידה קופת חולים כללית 4,678 מבוטחים, לאומית הפסידה 15,959 מבוטחים וקופת החולים מאוחדת הפסידה 11,076 מבוטחים. לקופת חולים מכבי נוספו בשנת 2017 כ-32,000 מבוטחים.

מבחינת מאפייני ההכנסה נמצא שבקופת החולים מכבי מבוטחת האוכלוסייה עם ההכנסה הגבוהה ביותר, ואילו בלאומית – האוכלוסייה עם ההכנסה הנמוכה ביותר.

הנתונים לפי צורת יישוב מעידים על הבדלים בולטים בהתפלגות המבוטחים בין היישובים השונים. בין שש הערים הגדולות נמצא שבפתח תקווה מבוטחים בכללית 54.5% מהתושבים לעומת 32.3% בלבד באשדוד. חלקה של קופת חולים מכבי בולט בראשון לציון, בחיפה ובתל אביב, ואילו לקופת חולים מאוחדת יש אחיזה איתנה בירושלים (37.2%).

מקבלי דמי אבטלה בשנת 2019, נתנאלה ברקלי, סקר מס' 318, דצמבר 2020

בחוברת מוצגים נתונים על אבטלה ועל מובטלים שקיבלו דמי אבטלה ב-2019 בהשוואה לשנים קודמות ותוך פירוט מאפיינים שונים, בהם מאפייני דמוגרפיה ותעסוקה.

מספר המקבלים דמי אבטלה ב-2019 עלה ב-6.1% בממוצע לחודש לעומת 2018, ומספר הבלתי מועסקים ירד ב-4% בקירוב. כ-239,000 מובטלים שונים קיבלו ב-2019 דמי אבטלה בעבור יום אחד לפחות – 75,000 בממוצע לחודש, שהם כ-48% מסך הבלתי מועסקים בכוח העבודה.

סך הכול שולמו דמי אבטלה בסכום של 3.9 מיליארד ש"ח. סך התקבולים מהגבייה לענף זה הסתכם ב-1,117 מיליון ש"ח, שהם 30.5% מסך תשלומי דמי אבטלה.

מקור הנתונים לדוח הוא קובץ תביעות לדמי אבטלה שאושרו. תביעות אלה כוללות פרטים על התשלומים, על מאפייני דמוגרפיה ועל היסטוריית התעסוקה של התובעים.

סקרים מנהליים

ממצאים עיקריים על פעולות אגף החקירות ב-2018. מרק רוזנברג. סקר מס' 143. מרץ 2020

פרסום זה מציג את פעולות אגף החקירות של המוסד לביטוח לאומי. מובאים בו נתונים על היקף החקירות ב-2018 בהשוואה לשנים קודמות לפי ענפי הביטוח הלאומי ולפי סניפי המוסד, תוך התייחסות למדדי זמן והספק.

בפרסום מ-2017 מוצג מידע גם על סניף מזרח ירושלים בנפרד מסניף ירושלים, וכן נתונים (לכל הסניפים) על שיעור התיקים שמהם עולה חשד למעשה מרמה או הונאה. מלבד זאת החלה באוגוסט 2016, בסניפים כפר סבא, רמלה, רמת גן ובאר שבע, תכנית חלוץ (פיילוט), שבמסגרתה עבר ניהול עבודת החוקרים למערכת חדשה. עד סוף 2020 תעבור עבודת החוקרים בכל הסניפים להתנהלות דרך המערכת החדשה. עקב המעבר, המידע על נחקרים ופעולות חקירה דרך המערכת החדשה אינו זמין בשלב זה, ולכן האומדנים של משתנים אלה בפרסום מוטים כלפי מטה ולא משקפים את המצב בפועל.

ב-2018 טופלו באגף החקירות 26,500 תיקים – עלייה של 0.8% לעומת 2017. 46.2% מהחקירות היו בענף נפגעי עבודה, 15.2% בביטוח ו-13.3% בהבטחת הכנסה. בתיקים נעשו 114,100 פעולות חקירה (ביקורים, מעקבים, תצפיות וחקירות) ונחקרו כ-19,600 איש – ירידה חדה של 20.5% לעומת 2017. משך הטיפול הממוצע בתיק היה 27.2 ימים – ירידה של כ-7% לעומת 2017.

יחידת חקירות ההונאה, המטפלת בתיקים עם חשד לעבירות פליליות, טיפלה ב-2018 ב-1,387 תיקים, שבהם נעשו 3,194 פעולות. השיעור הגדול ביותר בהם היה בענף נפגעי עבודה (35% מכלל התיקים). משך הטיפול הממוצע בתיק היה 55.4 ימים – ירידה של 7.6% לעומת 2017.

ממצאים עיקריים על פעולות אגף החקירות ב-2019. מרק רוזנברג. סקר מס' 146. דצמבר 2020

פרסום זה מציג את פעולות אגף החקירות של המוסד לביטוח לאומי. מובאים בו נתונים על היקף החקירות ב-2019 בהשוואה לשנים קודמות לפי ענפי הביטוח הלאומי ולפי סניפי המוסד, תוך התייחסות למדדי זמן והספק. בעקבות מעבר למערכת חדשה של ניהול חקירות ב-2017, עודכנו הלוחות הרלוונטיים לשנים 2017-2018.

ב-2019 טופלו באגף החקירות 25,300 תיקים – ירידה של 4.5% לעומת 2018. 47.6% מהחקירות היו בענף נפגעי עבודה, 15.7% בביטוח ו-13% בהבטחת הכנסה. בתיקים נעשו 112,100 פעולות חקירה (ביקורים, מעקבים, תצפיות וחקירות) ונחקרו כ-27,100 איש – ירידה של 1.6% לעומת 2018. משך הטיפול הממוצע בתיק היה 32.5 ימים – עלייה של כ-19.6% לעומת 2018.

יחידת חקירות ההונאה, המטפלת בתיקים עם חשד לעבירות פליליות, טיפלה ב-2019 ב-1,680 תיקים שבהם נעשו 9,800 פעולות. השיעור הגדול ביותר בהם היה בענף נפגעי עבודה (31.6% מכלל התיקים). משך הטיפול הממוצע בתיק היה 156 ימים – עלייה של 181% לעומת 2018.

מחקרים לדיון

אורן הלר, ההשפעה ארוכת הטווח של קצבת הבטחת הכנסה, מחקר מס' 132, פברואר 2020

במחקר זה נעזרנו בנתונים מנהליים כדי לבדוק מהי ההשפעה ארוכת הטווח של קצבת הבטחת הכנסה על ילדים. מערכת הבטחת הכנסה היא אחד מכלי המדיניות המופעלים במסגרת מדינת הרווחה, ולאורך העשורים האחרונים הייתה כפופה לשינויי מדיניות שהשפיעו על מידת נדיבותה. במחקר זה נקטנו טכניקות זיהוי של אמידת גדלים קבועים למשפחות ושל משתנה עזר כדי לבחון כיצד השפיעו שינויי מדיניות אלה לטווח הארוך על הישגי ילדים במדדים אלה: הכנסות משכר, מצב התעסוקה, לימודים אקדמיים, מצב הבריאות ולידה בגיל צעיר. הממצאים המוצגים מראים שגידול של 1,000 ש"ח בסך הקצבה המשולמת למשפחה, בתקופה שבה ילדי אותה משפחה בני 10-18, משפר את שכרם העתידי של הילדים ב-106 ש"ח בשנה, מפחית ב-0.009 נקודות אחוז את ההסתברות ללידה בגיל צעיר בקרב יהודיות לא חרדיות ומגדיל את ההסתברות לרכוש השכלה אקדמית ב-0.04 נקודות אחוז וב-0.09 נקודות אחוז בקרב גברים לא יהודים ונשים חרדיות, בהתאמה. לנוכח תמריצים שליליים להשתתפות בשוק העבודה שאותם היא מייצרת בטווח הקצר, נתפסת מערכת הבטחת הכנסה, בדומה למרכיבים רבים של מדינת הרווחה, כגורם מעכב צמיחה. מחקר זה מרחיב את היריעה להשפעות ארוכות הטווח של ההתערבות על כלל בני משק הבית ומראה שלצד ההשפעה השלילית לכאורה של הקצבה בטווח הקצר, המתבטאת בצמצום השתתפותם של מוטביה בשוק העבודה, יש השפעה חיובית על ילדיהם בטווח הארוך.

מירי אנדבלד, אורן הלר, להב כראדי, השפעת המיתון בעקבות משבר הקורונה על רמת החיים, העוני והאי-שוויון, מחקר מס' 133, מאי 2020

מחקר זה מציג תוצאות של סימולציה רב שלבית וכפולה (בהסתמך על שני בסיסי נתונים נפרדים), המדמה את המצב התעסוקתי והכלכלי של המשפחות בישראל לאחר שהמשק נקלע למיתון חריף בעקבות מגפת הקורונה, והמאפשרת ללמוד בזמן אמת על השפעת האבטלה הגואה על המצב החברתי – רמת החיים, ממדי העוני והאי-שוויון – וכן על השפעת המדיניות המקילה בדמי אבטלה והמענקים שניתנו לקבוצות שונות (עצמאים, קשישים ועוד) על מיתון העלייה במדדים אלה.

על פי תוצאות הסימולציה, ירדה רמת החיים ב-5% בקירוב עם פרוץ המשבר, ועם הוספת דמי האבטלה והמענקים השונים התמתנה הירידה עד ל-3%. שתי הסימולציות מציגות שיעורים שונים של פגיעה באוכלוסייה, אך משתיהן ניתן ללמוד, שעם הוספת דמי האבטלה והמענקים השונים הצטמצמו בשליש עד מחצית שיעורי הגידול בעוני, וכן שהמענק החד פעמי האוניברסלי, כלומר ללא מבחן הכנסות, שניתן סמוך לחג הפסח (500 ש"ח לילדים, קשישים ונכים), השפיע בכיוון הפחתת המדדים של עומק העוני וחומרתו אצל משפחות בישראל. גם העלייה במדד ג'יני לאי-שוויון בהכנסה הפנויה מצטמצם בחצי לאחר קבלת התמיכות, כשמשווים למצב עם פרוץ המשבר וללא התמיכות.

הממצאים מצביעים גם על האוכלוסיות שנפגעו מהמשבר הכלכלי במידה הרבה ביותר יחסית: האוכלוסייה העובדת כולה, אבל עצמאים ומשפחות עם שני מפרנסים, המשפחות החד הוריות והמשפחות הצעירות שילמו מחירים כבדים יותר בהשוואה לאוכלוסיות אחרות.

אורן הלר, ניידות בין-דורית בישראל, מחקר מס' 134, אוקטובר 2020

מחקר זה מביא ממצאים אמפיריים אודות הניידות הבין-דורית בישראל. בחלקו הראשון המחקר משווה את מידת הניידות בישראל לזו שבמדינות אחרות, ובחלקו השני מובאים דפוסי שונות של הניידות הבין-דורית בחברה הישראלית. להשוואה הבין לאומית מובאים אומדנים של גמישות השכר הבין-דורית (Intergenerational Earning Elasticity; IGE) ובהם אומדן של 0.318 לגמישות השכר בין אבות ובנים, המעיד על כך שעלייה של אחוז בהכנסות מעבודה של אבות מתואמת עם עלייה של כשליש אחוז בהכנסות מעבודה של בניהם. בעבודה מובאים ממצאים הנוגעים לשני המגדרים וכן תיאור של הביטוי הפונקציונלי של הקשר הבין-דורי בהכנסות ודיון בו. לטובת חקירת ההבדלים בין קבוצות באוכלוסייה מובאים אומדנים לקשר הבין-דורי בדירוגי (Rank) השכר, המראים שעלייה של אחוזון שכר בקרב הורים מתואמת עם עלייה של כרבע אחוזון שכר בקרב ילדיהם. המחקר מתאר הבדלים במידת הניידות לפי השתייכות לקבוצות הראשיות בחברה – חרדים, ערבים ויהודים לא חרדים – ולפי מגדר, מוצא, מספר הדורות בארץ, מקום מגורים ואיכות בתי הספר. ממצא מרכזי הוא שהשונות הרבה ביותר בניידות נוהגת בין הקבוצות הראשיות בחברה: בחברה הערבית מידת הניידות נמוכה באופן בולט מזו שבחברה היהודית-החילונית וכך גם גובה ההכנסות מעבודה, ובחברה החרדית נמצא הקשר החלש ביותר בין מצבה הכלכלי של משפחה להכנסות העתידיות מעבודה של ילדיהן, קשר חלש למדי בהשוואה לחברה היהודית-החילונית והערבית.